

*Барчі Беата Василівна,
Шелемба Ганна Михайлівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Проблемою формування креативної особистості в освітньому просторі займалися багато вчених та дослідників, оскільки саме у креативній діяльності закладені перспективи соціального прогресу. Видатний психолог К. Роджерс вважає, що креативність – це загальна здатність до творчості, або здатність людини породжувати незвичайні ідеї, знаходити оригінальні рішення, відхилятися від традиційних схем мислення [1].

За сучасних умов поняття «креативність» активно використовується в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів таких (В.М. Дружинін, Л.Б. Єрмолаєва-Томіна, В.Н. Козленко, О.Н. Лук, А. Маслоу, В.О. Моляко, та інші [3]). Однак, як зазначає Р.О. Павлюк, згадане вище поняття не можна визнати чітким та однозначним, не запропоновано єдиного підходу або концепції креативності.

Проблема креативності за А.Г. Маслоу – це перш за все проблема креативної особистості, а не продуктів креативної діяльності, креативної поведінки. Креативність може проявлятися у всьому, що робить людина: в її сприйнятті, установках, поведінці. Саме тому вона не може не впливати на контрактивну, когнітивну та емоційну сферу людини. Креативність, на думку вченого, є етапом натхненної творчості, процесом деталізації творчого продукту та надання йому конкретної предметної форми [2].

Е.П. Торранс вважає, що креативність – це здібність до загостреного сприйняття недоліків у знаннях, елементів, яких бракує, дисгармонії. Він запропонував модель креативності, яка містить у собі три чинники: швидкість (продуктивність), гнучкість, оригінальність [5]. Проаналізувавши різні підходи, вчений вказав на загальну соціально-психологічну рису креативів – відсутність конформності, яка виражається в самостійності групи. Таким чином, слідом за І. В. Гріненко, доцільно констатувати, що в сучасній психології не існує єдиної структури або моделі креативності, проте в усіх моделях акцентується увага на важливості особистісних рис, психологічних особливостей [3].

За основу концепції креативності Дж. Гілфорда, як універсальної пізнавальної творчої здібності, вченим запропоновано кубовидну модель структури інтелекту, дослідником виявлені відмінності між конвергентним та дивергентним мисленням. Отже на думку Дж. Гілфорда дивергентне мислення ототожнюється з креативністю [6].

Проблемою дивергентного мислення займався також Ф. Вільямс. Вчений розробив тест дивергентного мислення, який складається з 5 шкал: швидкість, гнучкість, оригінальність, розробленість та назва. Як і Е. П. Торранс Ф. Вільямс вирішив звернути особливу увагу на особистісні риси, оскільки вони на думку

вченого якнайкраще характеризують креативних особистостей та розкривають їх креативний потенціал. Ф. Вільямс стверджував, що творчі особистості працюють продуктивно, частіше бажають змінювати що-небудь, замість того, щоб інертно дотримуватися одного шляху вирішення проблем та завдань [4].

Під час виконання дипломної роботи, досліджуючи креативний потенціал майбутніх психологів було використано проєктивний «Тест дивергентного мислення» (Ф. Вільямса). В результаті було виявлено, що з 50 осіб – 42 % вибірки володіють вищим за середній показник рівнем дивергентного мислення. Середній рівень дивергентного мислення притаманний 32 % осіб групи, низький рівень властивий 26 % осіб. Отримані дані за тест характеризують респондентів як особистостей які наділені креативністю, та здатні до творчої діяльності, тільки невелика частина досліджуваних отримала низькі показники дивергентного мислення. Проте, беручи до уваги особистісні риси, найбільш вираженими для осіб даної вибірки є оригінальність, розробленість та назва. Отримані результати є надзвичайно цінними, оскільки надають багато корисної інформації про досліджуваних, особливо про рівень дивергентного або творчого мислення респондентів, які за допомогою притаманних їм особистісних рис креативності зможуть самореалізувати себе в освітньому просторі як майбутні психологи.

Формування особистості майбутнього психолога з необхідністю передбачає створення оптимальних умов для розвитку професійно-комунікативних здібностей за допомогою креативних психотехнологій, особливо в системі вузівської підготовки фахівців. В даний час зростають вимоги до рівня підготовки творчих здібностей кваліфікованого фахівця, до його вміння самостійно вирішувати різноманітні завдання, що виникають в процесі подальшої професійної діяльності, до активізації та поповнення його креативного потенціалу.

Література:

1. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер , 2009. – 434 с.
2. Маслоу А.Г. Новые рубежи человеческой природы: пер. с англ. / А.Г. Маслоу. – М. : Смысл, 1999. – 425 с.
3. Степанов С.С. Креативность / С.С. Степанов // Популярная психологическая энциклопедия. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – С. 328-331.
4. Туник Е.Е. Психодиагностика творческого мышления. Креативные тесты / Е.Е. Туник – СПб.: Изд-во «Дидактика Плюс», 2002. – 44 с.
5. Torrance E. P. Guiding creative talent / E. P. Torrance. – Englewood Cliffs. – N.Y. ; Prentice-Hall, 1962. – 278 p.
6. Guilford Y. P. The nature of human intelligence / Y. P. Guilford. – New York: Mc-Gaw Hill, 1967. – 164 p.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>